

การศึกษารูปแบบการเรียนการสอนแบบชุมชนเป็นฐาน : ชุมชนบางน้ำผึ้ง

กรณีศึกษาของวิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก

THE STUDY OF COMMUNITY BASED LEARNING : BANG NUMPHUENG COMMUNITY,
CASE-STUDY OF SOUTHEAST BANGKOK COLLEGE

เบญจมาภรณ์ ชำนาญฉา *

Benjamaporn Chamnancha

ศศิธร คงอุดมทรัพย์ **

Sasithon Kongudomsup

(Received : May 1, 2019 ; Revised : January 27, 2020 ; Accepted : January 29, 2020)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เพื่อศึกษาแนวคิดและความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบชุมชนเป็นฐาน (Community Based Learning : CBL) และศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้ชุมชนสำหรับการเรียนการสอนนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหาเอกสารและสอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มผู้ประกอบการที่มีกิจกรรมในชุมชน ในส่วนวิจัยเชิงปริมาณประชากรคือ อาจารย์และนักศึกษาของวิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอกปีการศึกษา 2560 จำนวน 87 คน สุ่มตัวอย่างมา 54 คน เครื่องมือในการวิจัยคือแบบสอบถามเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ตามแนวคิดการวิเคราะห์ระบบด้าน Technology Feasibility ด้าน Economic Feasibility และด้าน Operation Feasibility ผลการวิจัยพบว่าแนวคิดของการจัดการเรียนการสอนแบบ CBL ได้แก่การเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมและศึกษาปัญหาจากชุมชน เวลาในห้องเรียนมีเพื่อสรุป วิเคราะห์ สังเคราะห์ ความรู้ร่วมกัน รูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสม คือการเรียนแบบพลิกกลับ (Flipped Classroom) และชุมชนนี้เหมาะสมในการเรียนการสอนแบบ CBL สาขาวิชาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนความคิดเห็นของประชาชนคือ ยอมรับและให้การสนับสนุนระดับปานกลางความเป็นไปได้ในการให้ชุมชนเป็นฐานการเรียนการสอน โดยรวมมีความเป็นไปได้ในระดับมาก โดยด้าน Technology Feasibility มีระดับปานกลาง ด้าน Economic Feasibility และด้าน Operation Feasibility มีระดับมาก ที่น่าสนใจคือ ข้อเสนอแนะจากชุมชนเกี่ยวกับการคัดเลือกกิจกรรมสำหรับใช้ในการเรียนการสอน

* อาจารย์สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะบัญชีและวิทยาการจัดการ วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก, กรุงเทพฯ, e-mail : benjamaporn@southeast.ac.th

** อาจารย์วิชาพื้นฐาน ฝ่ายศึกษา โรงเรียนนายเรือ, e-mail : qa.edu54@gmail.com

ควรคำนึงถึงความแตกต่างของกิจกรรมตามระดับขององค์กร ได้แก่ องค์กรขนาดเล็ก เช่น SME กลุ่มต่าง ๆ องค์กรขนาดกลาง เช่น ห้างสรรพสินค้า โรงแรม และองค์กรขนาดใหญ่ เช่น หน่วยงานราชการ เพราะมีผลต่อความไม่เท่าเทียมของการเรียนรู้ในบริบทต่างกัน

คำสำคัญ : การเรียนการสอนแบบชุมชนเป็นฐาน การวิจัยแบบผสมผสาน การศึกษาความเป็นไปได้

Abstract

The research aimed to study the concepts and the people opinion concerned of Community Based Learning (CBL) and to find the feasibility of CBL. It was mixed methodology research ; the qualitative research consisted of document research and survey from entrepreneurs. The quantitative research samples were randomed 54 from 87 Southeast Bangkok Collage's instructors and students from Tourism branch and Science and Technology faculty. The research instruments were 5-level questionnaire which to find feasibility of CBL and show level of technology feasibility, economic feasibility and operation feasibility. Data were analyzed using descriptive statistics. The research found that the learning model for CBL at community was flipped learning and Bang Namphueng community was suitable community for CBL of Southeast Bangkok College in Ecotourism or Nature tourism branch and people supporting was fair. The feasibility study found good level by overall. The level of technology feasibility was fair, economic feasibility as well as operation feasibility was good level. The difference of organization size which designed activities by CBL was the suggestions from this research.

Keywords : Community based learning, Mixed methodology research, Feasibility study

บทนำ

แนวคิดของประชาคมโลกและยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2560-2579

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) จากการประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยสามัญ ครั้งที่ 70 เมื่อวันที่ 25 กันยายน พ.ศ.2558 ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ นครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา (ที่งานสหประชาชาติประจำประเทศไทย, 2559)

มีเป้าหมายหนึ่งคือ การดำรงรักษาด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ ให้มนุษย์เกิดความเข้าใจถึงปฏิสัมพันธ์ในชุมชนของตน เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรในชุมชน ทำให้ทุกประเทศในโลกมีการเปลี่ยนแปลง ระบบการผลิต ระบบการกำจัดของเสีย ระบบการศึกษา และระบบอื่น ๆ เพื่อมุ่งสู่ความยั่งยืนของโลก (ทีมงานสหประชาชาติประจำประเทศไทย, 2559) ประเทศไทยได้นำความยั่งยืนมากำหนดวิสัยทัศน์ คือ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือย่อว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) ภายใต้โมเดล Thailand 4.0 ให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยี มีการพัฒนาคน พัฒนานวัตกรรม และสร้างรายได้ให้ชุมชนไปพร้อม ๆ กัน เพื่อให้ชุมชนเป็นแหล่งในการสร้างความยั่งยืน โดยให้ความสำคัญต่อชุมชนในฐานะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในด้านบริบททางธรรมชาติ โดยสถานศึกษาทุกระดับในชุมชนทำหน้าที่เป็นแหล่งรวมวิชาการเพื่อการเรียนรู้ของชุมชน

นโยบายและปัญหาด้านการศึกษาของประเทศไทย

จากเอกสาร แผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2560 - 2574) สรุปได้ว่า ให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันเพื่อสังคมอย่างจริงจัง ชุมชนและสถาบันอุดมศึกษาในชุมชนต้องร่วมมือกันสร้างความยั่งยืนในชุมชน และขณะเดียวกันต้องสามารถให้ความรู้แก่ชุมชนในการพัฒนาและดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนเพื่อความยั่งยืนของชุมชนเอง ซึ่งหากนำความรู้ในชุมชนมาผสมผสานกับการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาได้ ย่อมจะทำให้บัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา มีคุณสมบัติตรงตามเป้าหมายของการรักษาชุมชนนำไปสู่ความยั่งยืนของประเทศชาติต่อไป

ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาพบวิกฤตคุณภาพบัณฑิต (นิด้าโพล, 2560) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษามีผลสัมฤทธิ์ต่ำ ประชาชนไทยเห็นว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาคุณภาพต่ำและไม่ค่อยมีคุณภาพรวมถึงร้อยละ 64.64 (นิด้าโพล, 2560) โดยประชาชนร้อยละ 45.44 ระบุว่า ไม่ค่อยมีคุณภาพ ร้อยละ 19.20 ระบุว่า มีคุณภาพต่ำ ร้อยละ 30.80 ระบุว่า ค่อนข้างมีคุณภาพ และร้อยละ 2.32 ไม่ระบุ/ไม่แน่ใจ มีเพียงจำนวนร้อยละ 2.24 ระบุว่า บัณฑิตไทยในปัจจุบันมีคุณภาพสูง ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ขาดทักษะในการเรียนรู้ ทำให้เรียนรู้การทำงานได้น้อย อีกประการหนึ่งที่น่าสนใจพบว่าการเรียนการสอนของอุดมศึกษาไทยเน้นทฤษฎีเป็นฐานถึงร้อยละ 83 เน้นการปฏิบัติ/วิชาชีพ เพียงร้อยละ 17 ตรงข้ามกับมาเลเซีย เกาหลีใต้ และนิวซีแลนด์ ที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนในโปรแกรมการเรียนที่เน้นการปฏิบัติหรือวิชาชีพมากกว่าร้อยละ 40 (วิทยากร เชียงกูล, 2555) จึงเป็นเหตุผลสมควร ที่ควรศึกษาหาวิธีการปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ควรเปลี่ยนแปลง (Change) ให้แตกต่างจากเดิม

โดยนำสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในชุมชน หรือปัญหาที่เป็นอยู่มาเกี่ยวข้องเป็นบทเรียน สร้างเป็นรายวิชาที่เหมาะสมกับโลกศตวรรษที่ 21 (วิจารณ์ พานิช, 2555)

ชุมชนบางน้ำผึ้งตั้งอยู่ที่ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งของ คลังบางกะเจ้า ซึ่งเป็นพื้นที่สีเขียวที่ใหญ่ที่สุดและอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร ที่ได้รับการอนุรักษ์พื้นที่ไว้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ใกล้ที่สุดกับวิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก ซึ่งตั้งอยู่ที่ ถนนสรรพาวุธ แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพฯ นักท่องเที่ยวที่จะไปเที่ยวต้องมาลงเรือข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาที่ท่าบางนา ถนนสรรพาวุธนี้ การวิจัยนี้มีความประสงค์จะพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนของวิทยาลัยให้สอดคล้องกับวิถีโลกปัจจุบัน จึงเป็นการศึกษาว่าการเรียนการสอนแบบ CBL หากใช้ชุมชนบางน้ำผึ้ง จังหวัดสมุทรปราการ จะมีความเหมาะสม ได้รับความร่วมมือจากชุมชนเพียงใด และมีความเป็นไปได้อย่างไร

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้ทำการศึกษาในปีการศึกษา 2560 ตั้งแต่ มิ.ย.2560 – ก.พ.2561 โดยชุมชนบางน้ำผึ้งในการวิจัยนี้ หมายรวมถึง ชุมชนคลังบางกะเจ้า ที่เป็นพื้นที่เรียกว่ากระเพาะหมูทั้งหมด ประกอบด้วย 6 ตำบล ของอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ ตำบลบางกะเจ้า ตำบลบางน้ำผึ้ง ตำบลบางกอบัว ตำบลบางกระสอบ ตำบลบางยอ และ ตำบลทรงคนอง เพื่อเป็นชุมชนสำหรับ CBL ของวิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก ใช้แนวคิดของการพัฒนาระบบคือ ศึกษาความเป็นไปได้ในด้าน Technology Feasibility ด้าน Economic Feasibility และด้าน Operation Feasibility

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดของการจัดการเรียนการสอนแบบ CBL
2. เพื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบ CBL โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
3. เพื่อประเมินและพิจารณาความเป็นไปได้ในการใช้ชุมชนนี้ เพื่อเป็นชุมชนสำหรับ CBL ของวิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก

ประโยชน์ของการวิจัย

1. เกิดนวัตกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ นวัตกรรมด้านสื่อการเรียน Online และนวัตกรรมเชิงความคิดสร้างสรรค์ด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมของชุมชน
2. ได้รูปแบบใหม่ของการเรียนการสอน ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่สถาบันอุดมศึกษานำไปใช้ประโยชน์ได้
3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างรายวิชาในสาขาเดียวกันและการเรียนรู้แบบข้ามสาขาวิชา
4. นับเป็นการสร้างความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษากับภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมและชุมชน สอดคล้องกับนโยบายด้านการศึกษาของประเทศ

5. เป็นแนวทางหนึ่งของความพยายามเพิ่มคุณภาพบัณฑิตที่มีความรู้ความเข้าใจในความหมายของสังคมที่ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ให้สามารถออกสู่สังคมและอยู่ในชุมชนของตนอย่างมีคุณภาพ ตรงตามที่ชุมชนสามารถใช้ประโยชน์ได้

ทบทวนวรรณกรรม

1. กระแสของโลกด้านการท่องเที่ยว

กระแสโลกปัจจุบันในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นไปที่ การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) เป้าหมาย มุ่งสร้างสังคมที่มีความสุข ยุติธรรม สนับสนุนนวัตกรรมที่จะทำให้มนุษย์ดำรงอยู่ภายใต้การเปลี่ยนแปลงทุกสภาพที่จะเกิดขึ้น (นเรนทร์ แก้วใหญ่, 2559) ประสานแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมศาสตร์และจริยศาสตร์ เข้าด้วยกัน โดยเริ่มต้นจากการปูพื้นฐานความรู้ทางด้านนิเวศวิทยา และระบบนิเวศ สร้างความเข้าใจถึงปฏิสัมพันธ์ในระหว่างสิ่งมีชีวิตด้วยกันเอง และปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ตระหนักว่าการพัฒนาทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียวไม่สามารถนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ เพิ่มมุมมองคำนึงถึงการดูแลสังคมและสิ่งแวดล้อม ในกระบวนการผลิตมุ่งเน้นการลดปริมาณการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ลดปริมาณวัตถุดิบ ลดความเสี่ยงพัฒนาสินค้าที่เป็นนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่นำไปสู่ความยั่งยืน มีความสมานฉันท์เอื้ออาทร เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากสังคมและชุมชน ลดการปล่อยของเสีย รักษาและทำนุบำรุงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนทำให้กระแสหลักพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเพื่อความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558) เกิดกระแสการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ที่เน้นในด้านสิ่งแวดล้อม อันเป็นที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ทั้งพืช สัตว์ และมนุษย์ สำหรับประเทศไทยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกำลังเฟื่องฟูขึ้น (พิชชาภา ศุภวัฒนกุล, 2558) เพราะให้ความสำคัญต่อการให้การศึกษาหรือการเรียนรู้ หรือมุ่งเน้นให้เกิดการอนุรักษ์ธรรมชาติ มากกว่าการจัดการบริการให้นักท่องเที่ยวพึงพอใจ มีการจัดการรักษาสีเขียวและสิ่งแวดล้อม และให้การศึกษาแก่นักท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ในธรรมชาติ สำนึกและระลึกรู้ถึงคุณค่าของธรรมชาติที่จะต้องอนุรักษ์และมีส่วนร่วมในความยั่งยืนของธรรมชาติ (พิชชาภา ศุภวัฒนกุล, 2558)

2. ชุมชนบางน้ำผึ้ง

ชุมชนบางน้ำผึ้ง ตั้งอยู่ที่ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นพื้นที่คู้บางกะเจ้าที่เป็นพื้นที่สีเขียวที่ใหญ่ที่สุดและอยู่ใกล้กรุงเทพมหานครที่ได้รับการอนุรักษ์ไว้ ลักษณะพื้นที่จะโค้งคล้ายกระเพาะหมู เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นพื้นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึงริมแม่น้ำเจ้าพระยา ได้รับอิทธิพลจากน้ำทะเลช่วงเวลาที่น้ำทะเลหนุน จะได้รับน้ำผ่านเข้ามาในบริเวณลำคลองต่าง ๆ เข้าสู่พื้นที่ที่ชาวบ้านใช้ทำสวน จึงมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ ปัจจุบันนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศนิยมมาท่องเที่ยว กิจกรรมของที่สำคัญ ได้แก่ ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง โฮมสเตย์ สวนป่าชุมชน

หมู่บ้านโอท็อป เส้นทางจักรยาน แพนเจียบางกระเจ้า พายเรือคายัค/แคนู ฝ่ามด้อย่อมท่าเรือกำนันชาวบ้านรูปหอม สวนสาธารณะ สวนพฤกษชาติ ศรีนครเขื่อนขันธ์ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เป็นต้น การมีนักท่องเที่ยวทำให้มีการเปลี่ยนแปลง แต่ชุมชนยังไม่เข้าใจในด้านการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (ภัทรวดี จินดารักษ์, 2559) เพราะเข้าใจว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมุ่งให้ชุมชนได้รับรายได้มากขึ้นอย่างเดียว ทำให้มีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและลดพื้นที่สีเขียวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวมากขึ้น (ภัทรวดี จินดารักษ์, 2559) ดังนั้นเพื่อรักษาความเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ชุมชนนี้จึงมีความสำคัญที่ควรให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความยั่งยืนอย่างจริงจัง (ภัทรวดี จินดารักษ์, 2559) การเดินทางทางน้ำจากฝั่งกรุงเทพฯ มี 4 ท่าเรือ คือ ท่าเรือสาธูปประดิษฐ์ ท่าเรือช่องนนทรี ท่าเรือวัดคลองเตยนอก และท่าเรือวัดบางนาออก เส้นทางท่าเรือวัดบางนาออกนี้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความนิยม เนื่องจากเรือโดยสารที่ท่าเรือนี้เป็นเรือขนาดใหญ่สามารถนำจักรยานหรือจักรยานยนต์ลงเรือได้ ประกอบกับ ท่าเรือตั้งอยู่บริเวณ ถนนสรรพาวุธ มีระยะห่างจากสถานีรถไฟบางนา เพียง 2.6 กิโลเมตร นักท่องเที่ยวสามารถใช้เส้นทางลงเรือที่ท่าเรือวัดบางนาออก ผ่านถนนหน้าวิทยาลัยเซนต์อีส์ตบางกอก ซึ่งตั้งอยู่ เลขที่ 298 ถนนสรรพาวุธ เขตบางนา กทม. นักท่องเที่ยวจึงต้องผ่านวิทยาลัยเซนต์อีส์ตบางกอก การมีสัมพันธ์ใกล้ชิดในลักษณะของที่ตั้ง ทำให้เห็นว่าชุมชนนี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ใกล้ที่สุดกับวิทยาลัยเซนต์อีส์ตบางกอก

3. การเรียนการสอนแบบชุมชนเป็นฐาน (Community Based Learning ; CBL)

CBL คือ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานสถานการณ์จริง ได้เรียนรู้ ปฏิบัติและให้บริการในศาสตร์ เป้าหมายที่สำคัญของ CBL ดังนี้ 1) เพื่อให้ผู้เรียนทำโครงการตามที่ตนเองสนใจ และค้นหาความรู้ที่เกิดจากงานของตนเอง 2) ใช้วิธีการเรียนแบบ peer to peer learning (เพื่อนช่วยเพื่อน) และเข้าไปในชุมชน มีส่วนร่วมในการอภิปรายกับคนอื่น และการทำงานร่วมกับคนอื่น ๆ เกิดการทำงานข้ามสาขาวิชา ได้แก่ การรวมกลุ่มกับผู้เรียนต่างสาขาวิชาในทุกระดับ (ปริญญาตรี และหลังปริญญาตรี) ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3) ใช้สื่อการเรียนรู้ทางคอมพิวเตอร์เพื่อเป็นบทสรุปเนื้อหาบทเรียน เกิดการเรียนรู้ เพื่อสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ (วิทยากร เชียงกูล, 2555)

ปัจจุบันมีสถาบันการศึกษาในต่างประเทศที่มีการเรียนการสอนแบบ CBL หลายแห่ง เช่น University of Colorado in Boulder เป็นมหาวิทยาลัยวิจัย มีการเรียนการสอนแบบ CBL ในภาควิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ โดยการประสานความร่วมมือกับชุมชน ให้นักศึกษาได้ร่วมรับทราบปัญหาชุมชน แล้วเสนอโครงการที่ตนเองสนใจเกี่ยวกับชุมชน (Fischer, Rohde, & Wulf, 2007) นักศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง มี Website ให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงสื่อ วัสดุทัศน ฯลฯ มีการเรียนรู้ระหว่างสาขา (Interdisciplinary) และข้ามสาขา (Transdisciplinary) มีการจัดสิ่งแวดล้อมด้านการให้ข้อมูล เวลาในห้องเรียนมีไว้สำหรับแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สรุปและวิเคราะห์ปัญหาที่พบจากนอก

ห้องเรียน การสลับการเรียนรู้ให้ผู้เรียนใช้เวลาในห้องเรียนศึกษาโดยตนเอง และนำปัญหาที่พบมา
ร่วมกันวิเคราะห์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสรุปเป็นความรู้ที่ได้รับ เป็นการเรียนแบบพลิกกลับ
(Flipped Classroom) ซึ่งเป็นทฤษฎีการสร้างการเรียนรู้ กลับทิศ (Flipped) จากทฤษฎี Bloom's
taxonomy เรียกว่า Flipping Bloom's Taxonomy (Bergmann & Sams, 2012)

4. การศึกษาความเป็นไปได้ (Feasibility Study)

วงจรการพัฒนาระบบ (System Development Life Cycle : SDLC) เป็นวิธีการที่
นักวิเคราะห์ระบบใช้ในการพัฒนาระบบงาน การศึกษาความเป็นไปได้อยู่ในขั้นตอนหนึ่งของ วงจร
SDLC โดยมีจุดประสงค์เพื่อค้นหาแนวทางที่เป็นไปได้ของการทำโครงการ โดยทั่วไปในการศึกษา
ความเป็นไปได้อาจพิจารณาจากปัจจัย 3 ประการ คือ

1) ความเป็นไปได้อันเทคนิค (Technology Feasibility) การตรวจสอบว่าภายใน
องค์กรมีเครื่องคอมพิวเตอร์ ซอฟต์แวร์ อุปกรณ์ รวมทั้งเครื่องมืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือไม่ เพียงพอ
หรือไม่

2) ความเป็นไปได้อันการลงทุน (Economic Feasibility) เป็นตรวจสอบเกี่ยวกับความ
คุ้มค่าหากมีการดำเนินงานโครงการในขั้นทั้งหมดจนจบ จะคุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่

3) ความเป็นไปได้อันการปฏิบัติ (Operational Feasibility) ความเป็นไปได้ทางด้าน
การปฏิบัติ ว่าจะต้องสนองความต้องการของผู้ใช้ระบบหรือไม่เพียงพอ จะก่อให้เกิดผลกระทบใด

การศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบ CBL โดยใช้
ชุมชนเป็นฐาน เน้นการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ตามแนวคิดของการพัฒนาระบบ ในด้าน
Technology Feasibility ได้แก่ ความพอเพียงของเทคโนโลยีสารสนเทศ ความสามารถของผู้สอนใน
การจัดทำสื่อการสอน ด้าน Economic Feasibility ได้แก่ ความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้เรียน
ความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร ด้าน Operation Feasibility ได้แก่ การจัดทำแผนการสอนโดยใช้
กิจกรรมในชุมชน ความร่วมมือของชุมชน และความสามารถในการแก้ปัญหาาร่วมกันของชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพผสมกับการวิจัยเชิงปริมาณ (Mixed Methodology
Research) เพราะมีการดำเนินการ 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ มุ่งเป้าที่การศึกษารูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับ
ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เป็นการศึกษาแนวคิดของการจัดการเรียนการสอนแบบ CBL ดังนี้

1. ศึกษาแนวโน้มด้านความยั่งยืนของโลกและกระแสการรักษาสิ่งแวดล้อม และลักษณะ
ของชุมชนบางน้ำผึ้ง และรูปแบบการเรียนการสอนแบบชุมชนเป็นฐาน โดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา
(Content Analysis)

2. การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ชุมชนเป็นฐาน ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารต่าง ๆ และจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการที่มีกิจกรรมในชุมชน ซึ่งมีหลากหลายกิจกรรม คัดเลือกมาเฉพาะกลุ่มที่มีอายุการประกอบการตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป และมีจำนวนสมาชิกในกลุ่มไม่ต่ำกว่า 10 คน เลือกมาได้ จำนวน 10 กลุ่มกิจกรรม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นด้านความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนแบบ CBL

ส่วนที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ เน้นวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของการจัดการเรียนการสอนแบบ CBL ในด้าน Technology Feasibility ด้าน Economic Feasibility และด้าน Operation Feasibility โดยดำเนินการดังนี้

ประชากรได้แก่ อาจารย์และนักศึกษาในปีการศึกษา 2560 ของวิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอกที่เกี่ยวข้องกับสาขาการจัดการการท่องเที่ยว ประกอบด้วย อาจารย์สาขาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม และอาจารย์คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และนักศึกษา สาขาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม

ตารางที่ 1 ประชากร และตัวอย่าง ในการศึกษาความเป็นไปได้

ประชากร	จำนวน (คน)	สุ่มตัวอย่าง (คน)
อาจารย์คณะบัญชีและการจัดการ สาขาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม	8	6
อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	12	10
นักศึกษาสาขาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม	67	38
รวม	87	54

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตรวัดลิเคิร์ตสเกล 5 ระดับ ตามแนวคิดของการพัฒนาระบบ ประกอบด้วยข้อถามด้าน Technology Feasibility ได้แก่ ความพอเพียงของเทคโนโลยีสารสนเทศ ความสามารถของผู้สอนในการจัดทำสื่อการสอน ด้าน Economic Feasibility ได้แก่ ความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้เรียน ความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร ด้าน Operation Feasibility ได้แก่ การจัดทำแผนการสอนโดยใช้กิจกรรมในชุมชน ความร่วมมือของชุมชน และความสามารถในการแก้ปัญหาาร่วมกันของชุมชน สร้างแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ นำมาแก้ไข นำไป try out แล้ววิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ 0.76

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่สถิติเชิงพรรณนา และสถิติเบื้องต้น

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเอง โดยนำแบบสอบถามไปให้อาจารย์ประจำสาขาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม และ อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ของวิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก รวมจำนวน 16 คน และเก็บข้อมูลจากนักศึกษา สาขาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม สุ่มมา 38 คน รวมเป็น 54 คน ใช้การสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

ผลการวิจัย

1. แนวคิดของการจัดการเรียนการสอนแบบ CBL

1.1 แนวโน้มด้านความยั่งยืนของโลกและกระแสการท่องเที่ยวเพื่อการรักษาสีงแวดล้อม พบว่า การจะสร้างสีงแวดล้อมที่ยั่งยืนนั้น มีหลักสำคัญ 3 ประการ คือ 1) พืทักษ์รักษาสีงแวดล้อม 2) ลดและขจัดการผลิตและการบริโภคที่ไม่ยั่งยืน และ3) ให้ความรู้ ข้อมูล ข่าวสารด้านสีงแวดล้อมแก่ชุมชน ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาควรเป็นผู้ให้ความรู้ จัดการให้ชุมชนมีความรู้ ข้อมูล และข่าวสารด้านสีงแวดล้อมเพื่อนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในชุมชน และเพื่อชุมชนเอง จึงควรมีการเรียนการสอนลักษณะนี้ในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชาที่ควรจัดการเรียนการสอนตามแนวโน้มด้านความยั่งยืน คือ สาขาวิชาที่เกี่ยวกับ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) หรือ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism) สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่อยู่ใน กทม.

1.2 การศึกษารูปแบบการเรียนการสอนแบบ CBL พบว่ามีความเหมาะสมกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากผู้เรียนยุคนี้ชอบลงมือปฏิบัติจริง และผลการศึกษาพบว่า CBL ต้องประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) บทเรียนสร้างโดยความร่วมมือของชุมชน 2) ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการเรียนการสอน และ 3) เป็นการเรียนการสอนแบบพหุวิชาการที่รวมหลากหลายวิชาในแต่ละบทเรียนสรุปได้ว่า CBL เป็นการเรียนเน้นการปฏิบัติ มากกว่าการเรียนทฤษฎีและเนื่องจากเวลาเรียนจะใช้ไปในการทำกิจกรรมในชุมชน บทเรียนที่เป็นเนื้อหาและทฤษฎีต่าง ๆ ผู้สอนควรใส่ไว้ในสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ตลอดเวลา ซึ่งเป็นลักษณะการเรียนแบบพลิกกลับทั้งนี้ต้องเกิดโดยความร่วมมือของสถาบันการศึกษาและชุมชนใกล้เคียงของสถาบัน จึงจะเกิดประโยชน์สูงสุด ดังนั้น วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก ตั้งอยู่ในเขตบางนา กรุงเทพฯ ใกล้เคียงชุมชนบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ที่เป็นแหล่งการเรียนรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หรือ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนการสอนที่เข้ากับลักษณะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เน้นการปฏิบัติ มากกว่าการเรียนทฤษฎี ควบคู่ไปกับหน้าที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเพื่อความยั่งยืน จึงควรมีรูปแบบการเรียนการสอนแบบ CBL โดยใช้ชุมชนบางน้ำผึ้งเป็นฐานในสาขาวิชาที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หรือการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยประกอบกับวิธีการเรียนแบบพลิกกลับด้วย

2. ความคิดเห็นของคนในชุมชน ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการที่มีกิจกรรม จำนวน 10 กิจกรรม ในชุมชนบางน้ำผึ้ง พบว่า ส่วนใหญ่เห็นด้วยว่ากิจกรรมในชุมชนซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมย่อยจำนวนมากสามารถพัฒนาเป็นบทเรียนได้ ความพึงพอใจของผู้ประกอบการต่อการที่จะมีนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมและการยอมรับและให้การสนับสนุนระดับปานกลาง มีระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.84 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.31) ชุมชนให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า การคัดเลือกกิจกรรมเพื่อเป็นฐานในการเรียนการสอนแบบ CBL ควรคำนึงถึงความแตกต่างของกิจกรรมตามระดับขององค์กร ได้แก่ องค์กรขนาดเล็กเช่น SME กลุ่มต่าง ๆ องค์กรขนาดกลางเช่นห้างสรรพสินค้า โรงแรม และ องค์กรขนาดใหญ่ เช่น หน่วยงานราชการ เพราะมีผลต่อความไม่เท่าเทียมของการเรียนรู้ในบริบทต่างกัน

3. การศึกษาความเป็นไปได้ของการจัดการเรียนการสอนแบบ CBL จากความคิดเห็นของ อาจารย์ นักศึกษา พบว่า ความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.29) และความเป็นไปได้ด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) ความเป็นไปได้ด้าน Technology Feasibility ได้แก่ ความพอเพียงของเทคโนโลยีสารสนเทศ ความสามารถของผู้สอนในการจัดทำสื่อการสอน มีความเป็นไปได้ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.58 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.28)

2) ความเป็นไปได้ ด้าน Economic Feasibility ได้แก่ ความคิดเห็นของผู้เรียน ความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรของวิทยาลัย มีความเป็นไปได้ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.24 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.32)

3) ความเป็นไปได้ ด้าน Operation Feasibility ได้แก่ การจัดทำแผนการสอน ความร่วมมือของชุมชน และความสามารถในการแก้ปัญหาพร้อมกับชุมชน มีความเป็นไปได้ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.19 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.24)

การอภิปรายผลและสรุป

1. การเรียนการสอนแบบ CBL เป็นการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีพ ลักษณะของการเรียนการสอนแบบ CBL เป็นการเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติจริงในชุมชน เวลาของการเรียนส่วนใหญ่จึงอยู่นอกห้องเรียน เมื่อพบปัญหาจึงนำไปวิเคราะห์ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างครูและผู้เรียนในห้องเรียน เวลาในห้องเรียนอาจจะใช้น้อยกว่าเวลานอกห้องเรียน แต่ได้วิเคราะห์ปัญหาที่แท้จริง เกิดบทสรุปของความรู้ที่ได้จากนอกห้องเรียน การเรียนการสอนแบบ CBL จึงมีรูปแบบเป็นการเรียนแบบกลับทิศ (Flipped Classroom) ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสนใจเรียนมากขึ้น สอดคล้อง กับ Scott, Green, and Etheridge (2016) พบว่า การเรียนแบบกลับทิศ (Flipped Classroom) มีผลในการเพิ่มความสนใจในวิชาที่เรียนและมีผลต่อการส่งเสริม

ให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและวิเคราะห์ปัญหาร่วมกัน ซึ่งหากเป็นการนำปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนมาศึกษาอย่างแท้จริง สามารถกล่าวได้ว่า CBL เป็นการเรียนการสอนและการแก้ปัญหาในชุมชนโดยสถาบันอุดมศึกษาไปพร้อม ๆ กัน

2. บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาต้องมีการปรับเปลี่ยนและสถาบันอุดมศึกษาควรให้ความสำคัญกับชุมชนท้องถิ่นเป็นหลัก (วิจารณ์ พานิช, 2555) สอดคล้องกับนโยบายประเทศซึ่งเน้นบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาให้มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชนท้องถิ่น เพื่อเป็นแกนหลักในกระบวนการสร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำของสังคม ดังนั้นหน้าที่สถาบันอุดมศึกษาที่สำคัญ คือ ให้ความรู้ ข้อมูล ข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน เป็นการจัดการให้ชุมชนมีความรู้ ข้อมูล และข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในชุมชน และเพื่อชุมชนเอง สอดคล้องกับแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2560 - 2574) ที่ต้องการให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสังคม เป็นกลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนประเทศ เป็นศูนย์รวมความรู้และศาสตร์ที่นำไปสร้างทุนทางสังคมให้ชุมชน เพื่อก่อให้เกิดนวัตกรรม ความรู้ งานวิจัย ซึ่งการจัดการให้ชุมชนมีความรู้ มีหลายวิธีเช่น เปิดหลักสูตรการเรียนรู้สำหรับทุกเพศ ทุกวัย ในชุมชน การเปิดอบรมให้ความรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งสำหรับชุมชน ตลอดจนเพิ่มหลักสูตรการเรียนในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับชุมชนใกล้เคียงสถาบันอุดมศึกษา สำหรับชุมชนบางน้ำผึ้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ใกล้เคียงที่สุดกับวิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก ประกอบกับกระแสการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) กำลังเฟื่องฟูขึ้น (พิชชาภา ศุภวัฒน์กุล, 2558) เพราะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีหลักการของการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นกระแสความคิดหลักของโลกในศตวรรษที่ 21 ประชาชนในชุมชนเกิดความตระหนักว่าทรัพยากรในชุมชนเป็นสิ่งมีค่าที่ควรช่วยกันรักษา การให้เกิด ความรู้ ข้อมูล ข่าวสารเพื่อการรักษาทรัพยากรในชุมชนให้คงอยู่ จนเกิดเป็นรายได้หมุนเวียนในชุมชน ต้องอาศัยความรู้จากการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ การศึกษานี้จึงพบว่า ประชาชนให้การยอมรับและสนับสนุนวิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอกในระดับปานกลางในการเปิดการเรียนการสอนแบบ CBL ในสาขาวิชาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

3. การศึกษาความเป็นไปได้ของการจัดการเรียนการสอน แบบ CBL มีความจำเป็นที่ต้องศึกษาความเป็นไปได้ด้าน Technology Feasibility เพราะบทเรียนที่จะ Online บน Website ต้องประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มาเป็นเครื่องมือในการจัดการการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยใช้เทคโนโลยีที่มีความเหมาะสม ในการศึกษาพบว่า การจัดการเรียนการสอนแบบ CBL มีความเป็นไปได้ด้าน Technology Feasibility มีค่าน้อยกว่าด้านอื่น ๆ เนื่องจาก ผู้ให้ความคิดเห็นมีความเข้าใจที่แท้จริงเกี่ยวกับบทเรียน Online ว่าต้องใช้ความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสูง และต้องเป็นความร่วมมือจากหลายฝ่าย ทั้ง อาจารย์เจ้าของวิชาที่ทำหน้าที่ผลิตเนื้อหา ฝ่ายเทคนิคที่จัดทำสื่อการสอน และผู้บริหารที่สนับสนุนแนวคิดการทำบทเรียน Online เป็นต้น ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนแบบ CBL ต้องให้ความรู้และความเข้าใจแก่ครูอาจารย์ ให้ตระหนักว่าเมื่อก้าวสู่ยุคแห่งศตวรรษที่ 21

จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลง อาจารย์ในโลกยุคใหม่ต้องมีความรอบรู้มากกว่าการเป็นผู้ดูแลรายวิชาที่สอน แต่มีบทบาทของการเพิ่มพูนความรู้แก่นักศึกษา เสริมสร้างทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ รวมทั้งมีความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำบทเรียน Online ด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ในการจัดกิจกรรมในชุมชนสำหรับการเรียนการสอนแบบ CBL ควรคำนึงถึงความแตกต่างของกิจกรรมตามระดับขององค์กร ได้แก่ องค์กรขนาดเล็ก องค์กรขนาดกลาง และองค์กรขนาดใหญ่ ซึ่งจะมีผลต่อความไม่เท่าเทียมของการเรียนรู้ในบริบทต่างกัน จึงควรมีการวิจัยเปรียบเทียบการเรียนรู้สำหรับการเรียนการสอนแบบ CBL ที่ผู้เรียนมีกิจกรรมต่างกัน

2. การเรียนการสอนแบบ CBL ที่สมบูรณ์ ต้องประกอบด้วย 1) Instructional Connection 2) Community Integration 3) Community Participation 4) Citizen Action ดังนั้นควรมีการจัดทำข้อตกลงความร่วมมือ กับชุมชนอย่างเป็นทางการ เพื่อความร่วมมือในการจัดทำหลักสูตรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

3. การเรียนการสอนแบบ CBL เป็นการปฏิบัติในชุมชนประมาณ 70% เวลาเข้าชั้นเรียนประมาณ 30% ของเวลาเรียนทั้งหมดในแต่ละรายวิชา ดังนั้นหากเป็นการส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนการสอนตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 อย่างจริงจัง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับนโยบายด้านการศึกษา ควรศึกษามาตรการหรือข้อกำหนดในการยอมรับรูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนสมัยใหม่ และปรับเกณฑ์มาตรฐานให้สอดคล้องกับนโยบายของประเทศด้วย

4. ควรมีการวิจัยบทเรียนที่เกิดหลังจากรายวิชาต่าง ๆ มาร่วมจัดทำบทเรียนในลักษณะพหุวิทยาการ เพื่อให้ได้บทเรียนที่มีมาตรฐานสำหรับการเรียนการสอนแบบ CBL ซึ่งเป็นบทเรียน online มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการสร้างบทเรียน และมีการศึกษาวิจัยประสิทธิภาพของบทเรียนนั้น ก่อนนำไปใช้ในการสอนอย่างจริงจัง

5. การเรียนการสอนแบบ CBL จะเป็นช่องทางการศึกษาแบบเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-long Learning) ให้กับประชาชนในชุมชน ได้ต่อยอดจากความรู้เดิม ชุมชนและสถาบันอุดมศึกษาต้องร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดเนื่องจากในอนาคตผู้เรียนจะหลากหลายทั้งนักศึกษาใหม่ ประชาชนที่สนใจเข้าศึกษาทุกกลุ่มอาชีพ ทุกกลุ่มช่วงวัยที่สามารถเข้ารับการศึกษาได้ ทั้งนี้การเรียนแบบ CBL ควรจัดระบบสอดส่องดูแลนักศึกษาขณะที่มีการเรียนการสอนแบบ CBL ในชุมชนอย่างจริงจัง และดำเนินการได้รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นระหว่างที่นักศึกษาอยู่ในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). *ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ.2558 - 2560*. กรุงเทพฯ: กรมการท่องเที่ยว.
- ทีมงานสหประชาชาติประจำประเทศไทย. (2559). *กรอบความร่วมมือหุ้นส่วนสหประชาชาติ พ.ศ. 2560-2564*. สืบค้น 15 มีนาคม 2560, จาก http://www.un.or.th/wp-content/uploads/2018/06/THA-UNPAF_100118.pdf
- นเรนทร์ แก้วใหญ่. (2559). ศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน : การพัฒนาที่ยั่งยืนของสถาบันอุดมศึกษา. *วารสารวิชาการเซาธ์อีสท์บางกอก (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 2(2), 108.
- นิต้าโพล. (2560). *ปัญหาคุณภาพบัณฑิตไทย*. สืบค้น 21 กุมภาพันธ์ 2560, จาก <http://nidapoll.nida.ac.th/index.php?op=polls-detail&id=264>
- พิชชาภา ศุภวัฒน์กุล. (2558). *ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : เทรนด์มาแรงแห่งอาเซียน*. สืบค้น 16 กรกฎาคม 2560, จาก http://www.bblam.co.th/PR/new/images/BMORE/B-MORE_3.pdf
- ภัทรวดี จินดารักษ์. (2559). *การท่องเที่ยวชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมพื้นที่สีเขียว ตำบลบางกะเจ้า และตำบลบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิทยากร เชียงกุล. (2555). *รายงานสภาวะการศึกษาไทย*. สืบค้น 30 มีนาคม 2560, จาก <https://witayakornclub.wordpress.com/2012/03/14/บทที่3-ปัญหาการจัดการศึกษา>
- Bergmann, J., & Sams, A. (2012). *Flip the Classroom, International Society for Technology in Education*. Washington, DC.: ISTE.
- Fischer, G., Rohde, M., & Wulf, V. (2007). Community-based learning: The Core competency of residential, research based universities. *International Journal for Computer-Supported Collaborative Learning (IJCSCL)*, 2(1), 9–40.
- Scott, Catherine Elizabeth., Green, Linda E., & Etheridge, Debra Lynn. (2016). A Comparison between flipped and lecture-based instruction in the calculus classroom. *Journal of Applied Research in Higher Education*, 8(2), 252-264. Retrieved April 19, 2019, from <https://doi.org/10.1108/JARHE-04-2015-0024>.